

UDK: 338.266(4-672EEZ):656.025.4:620.26(083.1)

PROPISI EVROPSKE UNIJE

DIREKTIVE O PREVOZU OPASNE ROBE

Evropska komisija posvetila je veliku pažnju prevozu opasne robe koja po svojoj prirodi može da ugrozi životnu sredinu. Komisija je nastojala da ovaj problem rešava kao kompleksno pitanje odgovornosti prevozioca, osiguranja od odgovornosti i zaštite čovekove sredine.

Prevoz robe već duže vreme regulisan je međunarodnim konvencijama u drumskom, železničkom, pomorskom i rečnom prevozu, npr. Konvencijom o ugovoru o međunarodnom prevozu robe drumom iz 1956. godine.¹

Direktiva 2008/68/EC reguliše prevoz opasne robe u kopnenom prevozu (drumom i železnicom), i u prevozu unutrašnjim vodama. Taj akt objašnjava pojmove „vozilo“, „vagon“ i „brod“. Države članice Evropske unije koje prevoze opasnu robu dužne su da poštuju predviđene standarde, i to ne samo kad se prevozi roba između država članica već i pri prevozu u treće države. Ako se u slučaju udesa pokaže da predviđene bezbednosne mere nisu bile adekvatne, države članice EU dužne su da o tome obaveste Evropsku komisiju.

Oprema za prevoz opasne robe regulisana je Direktivom 1999/68/EC, koja stimuliše korišćenje sertifikovane opreme. Ta direktiva ne odnosi se na prevoz robe koji preduzima vojska.

Direktivom 95/50/EC predviđen je postupak prevoza opasne robe. Regulisan je način na koji države članice EU treba da proveravaju bezbednost prevoza opasne robe drumom. Date su definicije pojmova „vozilo“, „opasna roba“, „transport“ , „poduhvat“ i „provera“. Pregled vozila obavlja nadležna inspekcija, koja utvrđuje da li su preduzete sve mere za bezbedan način prevoza takvog tereta. Pregled se vrši na utvrđenim lokacijama tako da se izbegne zagađenje čovekove sredine, naročito prilikom uzimanja uzoraka robe. Iz saobraćaja se isključuju vozila za koja je utvrđeno da su ponovila prekršaj.

¹ Convention on the Contract for the Carriage of Goods by Road (CMR).

Direktivom 98/91 Evropskog parlamenta i Saveta regulisana su svojstva motornih vozila čija je namena prevoz opasne robe drumom. Time je izmenjena Direktiva 70/156/EEE, koja se odnosila na vrstu robe i trejlera. Nova direktiva postavila je tehničke standarde i uvela obavezu dobijanja sertifikata za vozila kojima se prevozi opasna roba. Evropska komisija izradila je uputstvo i za prevoz zaražene robe.

Odgovornost za zagađenje čovekove sredine regulisana je Direktivom 2004/35.

Države članice EU imaju obavezu da Komisiju obaveste o sledećem:

- procena količine prevezene opasne robe (u tonama ili u tonama/kilometrima)
- broj izvršenih pregleda
- broj pregleda vozila u mestu registracije
- broj i vrsta prekršaja
- vrsta i visina izrečenih kazni.

Direktiva koja se odnosi na odgovornost za proizvode (*Directive on Product Liability /25/7/85/EC*) zahteva od proizvođača i prevozioca robe da se osiguraju od odgovornosti. Dok je ovakvo osiguranje razvijeno i uhodano u pomorskom prevozu robe², u kopnenom prevozu još nije uhvatilo korena. Za razliku od pomorskog saobraćaja, tu ne postoje ni jedinstveni opšti uslovi osiguranja.³

Ujedinjene nacije shvatile su da je harmonizacija propisa koji se odnose na opasnu robu neophodna. Prvo pitanje bilo je šta predstavlja opasnu robu.⁴ Ovo pitanje proučavao je Komitet eksperata (*UN Economic and Social Council's Committee of Experts on the Transport of Dangerous Goods*), koji je potom izvršio klasifikaciju opasne robe na sledeće kategorije: eksplozivi, gasovi, zapaljive tečnosti, radioaktivni materijali i drugo. Utvrđena je i razlika između korišćenja i prevoza opasne robe.

Godine 2003. Evropska unija donela je Direktivu o ograničenju korišćenja izvesnih opasnih supstancija i električne i elektronske opreme (2002/95/EC). Direktiva ne dozvoljava da se u proizvodnji elektronske i električne opreme

² Petar Kragić, Compulsory insurance for shipowner's cargo liability <http://www.ukpandi.com/knowledge-developments/article/compulsory-insurance-for-s>, 19. 1. 2011.

³ Pravila osiguranja United Kingdom P&I Club.

⁴ <http://www.dft.gov.uk/vca/dangerousgoods/what-are-dangerous-g.asp>, 8. 2. 2014.

koriste materijali koji su nabrojani kao nepoželjni, npr. olovo, živa i kadmijum. Direktiva iz 2003. povezana je s Direktivom o otpadu električne i elektronske opreme (2002/96/EC). Za štetnost baterija takođe je doneta direktiva, pod oznakom 91/157/EEC (*Battery Directive*), čija je primena proširena novom direktivom 2003/0282 COD. Povećana je i zaštita od negativnog uticaja otpadaka od baterija. Nastao je, takođe, problem otpadnog materijala od mobilnih telefona, na koji je ukazala Agencija SAD (*United States Environmental Protection Agency*). Evropska unija ograničava vrste materijala koji se mogu koristiti za izradu mobilnih telefona,⁵ pa je stoga uvela i kontrolu same proizvodnje tih uređaja.

Dr Zoran D. Radović

⁵ http://en.wikipedia.org/wiki/Restriction_of_Hazardous_Substances_Directive, 8. 2. 2014.